

Rolnummers 4680 en 4694
Arrest nr. 203/2009 van 23 december 2009

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 38, § 5, van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 16 maart 1968, zoals ingevoegd bij de wet van 21 april 2007, gesteld door de Politierechtbank te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters P. Martens en M. Bossuyt, en de rechters M. Melchior, A. Alen, J.-P. Moerman, E. Derycke en T. Merckx-Van Goey, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter P. Martens,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *   *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

a. Bij vonnis van 11 maart 2009 in zake het openbaar ministerie tegen Fayçal Nberri, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 6 april 2009, heeft de Politierechtbank te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt de bepaling van artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, ingevoegd bij de wet van 21 april 2007 (*Belgisch Staatsblad* van 26 juli 2007), in werking getreden op 1 september 2007, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij niet van toepassing is op de houders van een voorlopig rijbewijs B dat 18 maanden geldig is voor het sturen zonder begeleider of 36 maanden met begeleider, en zij bijgevolg de rechter niet ertoe verplicht ten aanzien van die bestuurders het verval uit te spreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk te maken van minstens het slagen voor het theoretisch examen ? ».

b. Bij vonnis van 25 maart 2009 in zake het openbaar ministerie tegen Kenny Camassi, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 30 april 2009, heeft de Politierechtbank te Brussel de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, in samenhang gelezen met de artikelen 21 en 23 van dezelfde wet, met artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs en, algemener, met het gehele koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 enkel betrekking heeft op de rijbewijzen van categorie B en niet op de rijbewijzen die tot de categorieën A3, A, B+E, C, C+E, D, G en D+E behoren, zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs en meer in het bijzonder in artikel 2 van dat koninklijk besluit ?

2. Schendt artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, in samenhang gelezen met de artikelen 21 en 23 van dezelfde wet, met de artikelen 6, 7, 8 en 9 van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs en, algemener, met het gehele koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs en in samenhang gelezen met de artikelen 3 en 4 van het koninklijk besluit van 10 juli 2007 [lees : 2006] betreffende het rijbewijs voor voertuigen van categorie B en, algemener, met het gehele koninklijk besluit van 10 juli 2007 [lees : 2006] betreffende het rijbewijs voor voertuigen van categorie B, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 enkel betrekking heeft op de rijbewijzen van categorie B en niet op de voorlopige rijbewijzen, zoals bedoeld in de koninklijke besluiten van 23 maart 1998 en van 10 juli 2007 [lees : 2006] ?

3. Schendt artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, in samenhang gelezen met de artikelen 21 en 23 van dezelfde wet, met de artikelen 53, 54, 55 en 56 van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs en, algemener, met het gehele koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 enkel betrekking heeft op de rijbewijzen van categorie B en niet op de internationale rijbewijzen, zoals bedoeld in artikel 23 van de wet van 16 maart 1968 en in de artikelen 53, 54, 55 en 56 van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs ? ».

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 4680 en 4694 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- Kenny Camassi, die keuze van woonplaats heeft gedaan te 1060 Brussel, Gulden-Vlieslaan 68/10, in de zaak nr. 4694;
- de Ministerraad, in de twee zaken.

Kenny Camassi en de Ministerraad hebben memories van antwoord ingediend, in de zaak nr. 4694.

Op de openbare terechtzitting van 1 december 2009 :

- zijn verschenen :
  - . Mr. A. Babut du Marès, advocaat bij de balie te Bergen, *loco* Mr. A. Moyaerts, advocaat bij de balie te Brussel, voor Kenny Camassi, in de zaak nr. 4694;
  - . Mr. M. Pilcer, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad, in de twee zaken;
- hebben de rechters-verslaggevers M. Melchior en T. Merckx-Van Goey verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen

F. Nberri wordt voor de Politierechtbank te Brussel vervolgd wegens een overtreding op de wet betreffende de politie over het wegverkeer. De rechtbank stelt vast dat de betrokkene op het ogenblik van de feiten houder was van een voorlopig rijbewijs van het type B en dat artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, dat de rechtbank ertoe verplicht in sommige hypothesen het verval van het recht tot sturen uit te spreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk te maken van het slagen voor het theoretisch of praktisch examen, alleen van toepassing is indien de beklaagde op de datum van de feiten sinds minder dan twee jaar houder is van een definitief rijbewijs. Op verzoek van de procureur des Konings, die van mening is dat aldus zonder verantwoording een ongelijkheid wordt ingevoerd in het voordeel van de houders van een voorlopig rijbewijs, stelt de Rechtbank aan het Hof de hiervoor weergegeven vraag (zaak nr. 4680).

K. Camassi wordt eveneens voor de Politierechtbank te Brussel vervolgd wegens een overtreding op de wet betreffende de politie over het wegverkeer. Op het ogenblik van de feiten was hij sinds minder dan twee jaar houder van een definitief rijbewijs van het type B. De Rechtbank stelt bijgevolg vast dat hij van rechtswege is onderworpen aan de toepassing van artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968. De beklaagde vraagt dat aan het Hof vragen worden gesteld over de ongelijkheden die die bepaling in het leven zou roepen. De Rechtbank is

van mening dat, *prima facie*, de in het geding zijnde bepaling in strijd zou kunnen zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en willigt dat verzoek in (zaak nr. 4694).

III. *In rechte*

- A -

A.1. De Ministerraad herinnert eraan dat de in het geding zijnde bepaling past in het beleid inzake de strijd tegen verkeersongevallen en meer bepaald uitgaat van de vaststelling dat de jonge bestuurders oververtegenwoordigd zijn in de ongevallenstatistieken. Hij voert aan dat de wetgever op geldige wijze ervan vermocht uit te gaan dat, wanneer een bestuurder die pas het definitieve rijbewijs B heeft verkregen, een zware overtreding begaat, hij hierdoor aantoonbaar dat hij niet geschikt is om een voertuig te besturen, en dat het noodzakelijk was die bestuurder de mogelijkheid te bieden om beter te begrijpen wat een veilige rijstijl inhoudt door te eisen dat hij opnieuw deelneemt aan en slaagt voor het theoretisch of praktisch examen.

A.2.1. De Ministerraad is van mening dat de houder van een voorlopig rijbewijs B zich niet bevindt in een situatie die vergelijkbaar is met die van de persoon die sinds minder dan twee jaar houder is van een definitief rijbewijs B, daar zij niet voor dezelfde examens zijn geslaagd, een verschillend niveau van ervaring en geschiktheid hebben en niet aan dezelfde beperkingen zijn onderworpen.

A.2.2. Hij is overigens van mening dat de houders van een rijbewijs van categorie B niet vergelijkbaar zijn met de houders van een rijbewijs van de categorieën A3, A, B+E, C, C+E, D en D+E. Elke categorie van het rijbewijs heeft betrekking op voertuigen met zeer verschillende kenmerken die moeilijker of gemakkelijker te besturen zijn en van de bestuurder niet dezelfde graad van beheersing vergen. De rijopleidingen en de vereisten voor het verkrijgen van het rijbewijs zijn bijgevolg verschillend en aangepast volgens het type voertuig, en de wetgever vermocht op geldige wijze specifieke normen aan te nemen die alleen van toepassing zijn op de houders van het rijbewijs van categorie B.

A.2.3. Hij is eveneens van mening dat de houders van een rijbewijs B en de houders van een internationaal rijbewijs geen vergelijkbare categorieën van personen zijn, vermits, wanneer het gaat om een persoon met een vreemde nationaliteit die een internationaal rijbewijs bezit om een voertuig in België te mogen besturen, zulks betekent dat die persoon over een buitenlands rijbewijs beschikt.

A.3. In elk geval is de Ministerraad van mening dat de gevolgen van het verschil in behandeling miniem zijn en onderstreept hij dat de rechter, ook al is hij niet daartoe verplicht, ten aanzien van de houder van een voorlopig rijbewijs B of ten aanzien van de houder van een rijbewijs van categorie A3, A, B+E, C, C+E, D of D+E, of nog, ten aanzien van de houder van een internationaal rijbewijs, een verval van het recht tot sturen van een motorvoertuig kan uitspreken op grond van de andere paragrafen van artikel 38. Wanneer het, zoals te dezen, een veroordeling betreft wegens het overschrijden van de toegelaten maximumsnelheid op grond van artikel 29, § 3, moet de houder van een voorlopig rijbewijs B, alsook de houder van een rijbewijs van een andere categorie, worden veroordeeld tot het verval van het recht tot sturen, ongeacht het type motorvoertuig waarmee de overtreding is begaan. Wanneer de houder van een rijbewijs van een andere categorie eveneens sinds minder dan twee jaar houder is van een rijbewijs B, is artikel 38, § 5, verplicht op hem van toepassing, ongeacht het type motorvoertuig waarmee hij de overtreding heeft begaan. Ten slotte kan de rechter op grond van artikel 38, § 3, het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen voor een theoretisch examen, praktisch examen, geneeskundig en/of psychologisch onderzoek.

A.4. K. Camassi is van mening dat artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968, dat alleen betrekking heeft op het rijbewijs van het type B, met uitsluiting van alle andere, discriminerend is. Hij herinnert eraan dat het door de wetgever nagestreefde doel duidelijk erin bestaat de jonge bestuurders zwaarder te bestraffen die zware overtredingen begaan die een verval van het recht tot sturen verantwoordt, en onderstreept dat de wetgever uiteindelijk slechts een deel van de jonge bestuurders bestraft.

A.5. Hij is van mening dat het standpunt van de Ministerraad niet kan worden gevolgd en zet uiteen dat de rechter, ongeacht de begane overtreding, de overtreder kan veroordelen tot ofwel een verval van het recht tot sturen dat betrekking heeft op alle motorvoertuigen van alle categorieën, ofwel een verval van het recht tot

sturen dat betrekking heeft op alle motorvoertuigen van verschillende categorieën, ofwel een verval van het recht tot sturen dat op een specifieke categorie betrekking heeft. Hij is van mening dat de redenering van de Ministerraad leidt tot een discriminatie tussen de houders van een rijbewijs A en de houders van een rijbewijs van de categorieën A en B. Volgens hem is artikel 38, § 5, alleen van toepassing wanneer het verval van het recht tot sturen (hoofdstraf), waarvan de toepassing van dat artikel afhankelijk is, op zijn minst op categorie B betrekking heeft.

- B -

B.1. De prejudiciële vragen hebben betrekking op artikel 38, § 5, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, dat bepaalt :

« De rechter moet het verval van het recht tot sturen uitspreken en het herstel van het recht tot sturen minstens afhankelijk maken van het slagen voor het theoretisch of praktisch examen indien hij veroordeelt wegens een overtreding begaan met een motorvoertuig die tot een verval van het recht tot sturen kan leiden en de schuldige sinds minder dan twee jaar houder is van het rijbewijs B.

Het eerste lid is niet van toepassing op artikel 38, § 1, 2°, in geval van een verkeersongeval met enkel lichtgewonden.

Het eerste lid is niet van toepassing op de overtredingen van de tweede graad, zoals bedoeld in artikel 29, § 1 ».

B.2. In de prejudiciële vragen wordt het Hof verzocht de situatie van personen die sinds minder dan twee jaar houder zijn van een rijbewijs van categorie B, die door die bepaling worden beoogd, te vergelijken met de situatie van de volgende personen, op wie die bepaling niet van toepassing is :

- die houder zijn van een voorlopig rijbewijs van categorie B dat 18 maanden geldig is en waarmee zonder begeleider mag worden gestuurd, of dat 36 maanden geldig is en waarmee met begeleider mag worden gestuurd;

- die houder zijn van een rijbewijs van categorie A3, A, B+E, C, C+E, D of D+E;

- die houder zijn van een internationaal rijbewijs.

B.3. Wanneer de rechter een bestuurder die sinds minder dan twee jaar een rijbewijs van categorie B bezit, wegens bepaalde overtredingen veroordeelt, is hij, met toepassing van de in

het geding zijnde bepaling, ertoe verplicht het verval van het recht tot sturen uit te spreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk te maken van het slagen voor het theoretisch en/of praktisch examen. Wanneer de rechter daarentegen een persoon die houder is van een voorlopig rijbewijs, van een rijbewijs van een andere categorie dan categorie B of van een internationaal rijbewijs, wegens dezelfde overtredingen veroordeelt, kan hij, met toepassing van artikel 38, §§ 1, 2 en 3, van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, het verval van het recht tot sturen uitspreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen voor het theoretisch en/of praktisch examen.

B.4. De prejudiciële vragen hebben bijgevolg betrekking op een verschil in bestraffing van verschillende categorieën van personen, waarbij de rechter tot gestrengheid is gehouden ten aanzien van de categorie van bestuurders die sinds minder dan twee jaar in het bezit zijn van een definitief rijbewijs B, terwijl hij over een beoordelingsvrijheid beschikt ten aanzien van de andere categorieën van bestuurders die dezelfde overtredingen begaan.

B.5. De keuze van de wetgever wordt in de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde bepaling als volgt uiteengezet :

« Kennis en vaardigheid zijn betrouwbaar te testen op het rijexamen, maar attitude en gedrag zijn dat niet. Daarom wordt het eerste jaar dat men zijn rijbewijs heeft behaald beschouwd als een jaar waarbinnen de praktijk moet uitwijzen of de nieuwe, meestal ook jonge, bestuurder een veilige rijstijl heeft ontwikkeld.

Is dat niet het geval, dan moet hij zijn theoretisch en/of praktisch rijexamen opnieuw afleggen.

Onder meer de volgende overtredingen komen volgens de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer in aanmerking voor een verval van het recht tot sturen :

- alcohol en dronkenschap in het verkeer;
- overtredingen van de tweede, derde of vierde graad;
- drugs in het verkeer;
- een radarverklikker aan boord hebben;
- verkeersongevallen met doden of ernstige gewonden veroorzaken;
- recidive (reeds drie keer veroordeeld in het jaar voorafgaand aan de overtreding);
- rijden zonder houder te zijn van een rijbewijs of rijden terwijl men medisch ongeschikt is;
- vluchtmisdrijf;
- de toegelaten maximumsnelheid met meer dan 30 kilometer per uur overschrijden;

- de toegelaten maximumsnelheid met meer dan 20 kilometer per uur overschrijden in een bebouwde kom, zone 30 of woonerf » (*Parl. St.*, Kamer, 2006-2007, DOC 51-2836/001, p. 4).

Een amendement werd aangenomen dat de vermelde termijn van een op twee jaar brengt (*Parl. St.*, Kamer, 2006-2007, DOC 51-2836/002).

B.6. De maatregel van het verval van het recht tot besturen van een motorvoertuig wordt verantwoord door de bekommernis verkeersongevallen te verminderen en op die manier de verkeersveiligheid te bevorderen.

De in het geding zijnde maatregel strekt ertoe bestuurders met een geringe ervaring in het wegverkeer aan een strenger toezicht te onderwerpen dan andere bestuurders. Door de eerstgenoemde bestuurders te verplichten, wanneer zij wegens bepaalde overtredingen zijn veroordeeld, hun theoretische kennis of praktische vaardigheden opnieuw te bewijzen, draagt de maatregel bij tot een verbetering van de veiligheid van de andere weggebruikers en van de verkeersveiligheid in het algemeen. De maatregel is bovendien beperkt tot bestuurders die bepaalde ernstige verkeersovertredingen hebben begaan.

Aan de andere bestuurders die wegens dezelfde overtredingen zijn veroordeeld, kan precies dezelfde verplichting worden opgelegd, alleen behoort het dan tot de beoordelingsvrijheid van de rechter om die verplichting al dan niet op te leggen. De bestuurders die op het ogenblik van de overtreding slechts houder zijn van een voorlopig rijbewijs, zullen overigens in elk geval nog moeten deelnemen aan en slagen voor het praktisch examen om een definitief rijbewijs te verkrijgen.

Gelet op de doelstelling van de in het geding zijnde maatregel, leidt de keuze van de wetgever om de beoordelingsvrijheid van de rechter ten aanzien van een bepaalde categorie van veroordeelden uit te sluiten, niet tot een kennelijk onredelijk verschil in behandeling of tot een kennelijk onevenredige straf. Het gegeven dat de wetgever de rechter niet tot dezelfde gestrengheid heeft verplicht ten aanzien van andere categorieën van bestuurders, ontnemt de in het geding zijnde bepaling niet haar verantwoording. Dat geldt des te meer daar de rechter, indien hij dat verantwoord acht, dezelfde maatregel kan toepassen op de bestuurders die niet

behoren tot de beoogde categorie en uit wier gedrag blijkt dat zij geen « veilige rijstijl » hebben aangenomen.

B.7. De prejudiciële vragen dienen ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 38, § 5, van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 16 maart 1968, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, op de openbare terechtzitting van 23 december 2009.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

P. Martens